

KÕIV OM TIKAT JA MAHLA TSILGUS. KÕOMAHLA SEEN OM HULGA VITAMIINÕ.

KÕOLEHMÄKESE NÜSSIAIG

„Läke’ umma mõtsalehmä nüsmä!“ ütle umalõ säitsmeaastadsõlõ tütrekesele Aotähele. Tütärlats joba tiid, midä tetä’. Üten tulõ võtta’ uherd — tuu suur puuri muudu tüüriist, minka ka tsirkõ pesäkastõlõ sissepääsemise mulkõ tetäs. Ja sõs viil paiu-puust pulgakõnõ, kohe sisse om lõigat sükäv V-tähe kujolinõ suun. Koputamisõs vassar ja mõtsapiimä jaos kolmõliitriline purk.

Mi läämi kõivu tikkama ja mahla tuuma! Õkva aprilikuun om tuusjaos kõgõ parõmb aig. Mi mahlakõiv om savvusanna kõrval. Tä om muldvana paksu koorõkorbaga vana puu. A tikada’ või ka liinan hoovin kasujat kõivu, ku timä käest ilosahe lupa küssü’ ja ildamb timä sisse tett mulk kõvastõ kinni’ panda’.

Mulgu puurminõ om põnnõv. Edimädse’ püürde’ omma’ kergembä’, a uherdit tulõ hoolõga õkva hoita’, et mulk viltu ei lääsi. Õkva pia nakkas ka kõomahla tsirisemä. Ku puur om joba viis sendimeetrit puu seen, sõs käänamä tuu taasperilde tagasi ja võta-mi näpoga mulgust saepuru vällä. Paiust mahlatila tulõ kõvastõ kõo sisse lüvvä’ ja joba tsilguski mahl anomahe.

Kõomahl om makõ ja täl om puu maik. Eestin om tõõnõgi puu, kink seest saat viil

makõmbat mahla — tuu om vaheer. A timä mahl tsilgus hulga varramba, a sakõstõ lätt vahtrõmahlaaig kipõstõ müüdä. Kanadan tetäs tsukrõvahtra mahlast siirõpit, midä miiki poodist saa osta’.

Kõomahla om hää juvva’ niisama, kõgõ parõmb omgi kävvü’ õkva kõo man jooman. A mahlast või tetä’ ka limmunaati. Tuusjaos panti mahl pudõli sisse, sinnä’ sisse veidikese leibä, sitigävarsi ja rosinit. Ku tuu käärumä lätt, om tuu nigu õga tõnõ mulliga juuk.

Kõomahl om ruuh 101 tõvõ vasta.

Ku ilm välän joba nii lämmäs lätt, et kõolõ tulõva’ külge tsillokõsõ’ lehe’ ja saa joba T-hammõga välän kävvü’, sõs lätt tsilkja kõomahl äkki valgõs ja sogatsõs. Üteldäs, et kõiv nakkas ossõndama. Säant-sel kõomahlal om peris halv maik, selle et lämmäga omma’ mahla seen nakanu kasuma pärmiseene’ ja ajanu mahla halvas. Sõs om õigõ aig tila puu külest är võtta’ ja mulgulõ punn kõvastõ ette lüvvä’.

Kõomahla tsilgus keväjä egäst vi-kasaanust kotussõst ja murtust ossast. Tuuperäst olõ’ kõo vasta sõbralik ja proovi’ tälle mitte haigõt tetä’. Kõol om mahla vaia lehti kasvatamisõs.

*Kristel Vilbaste
Üles võtnu Arne Ader*